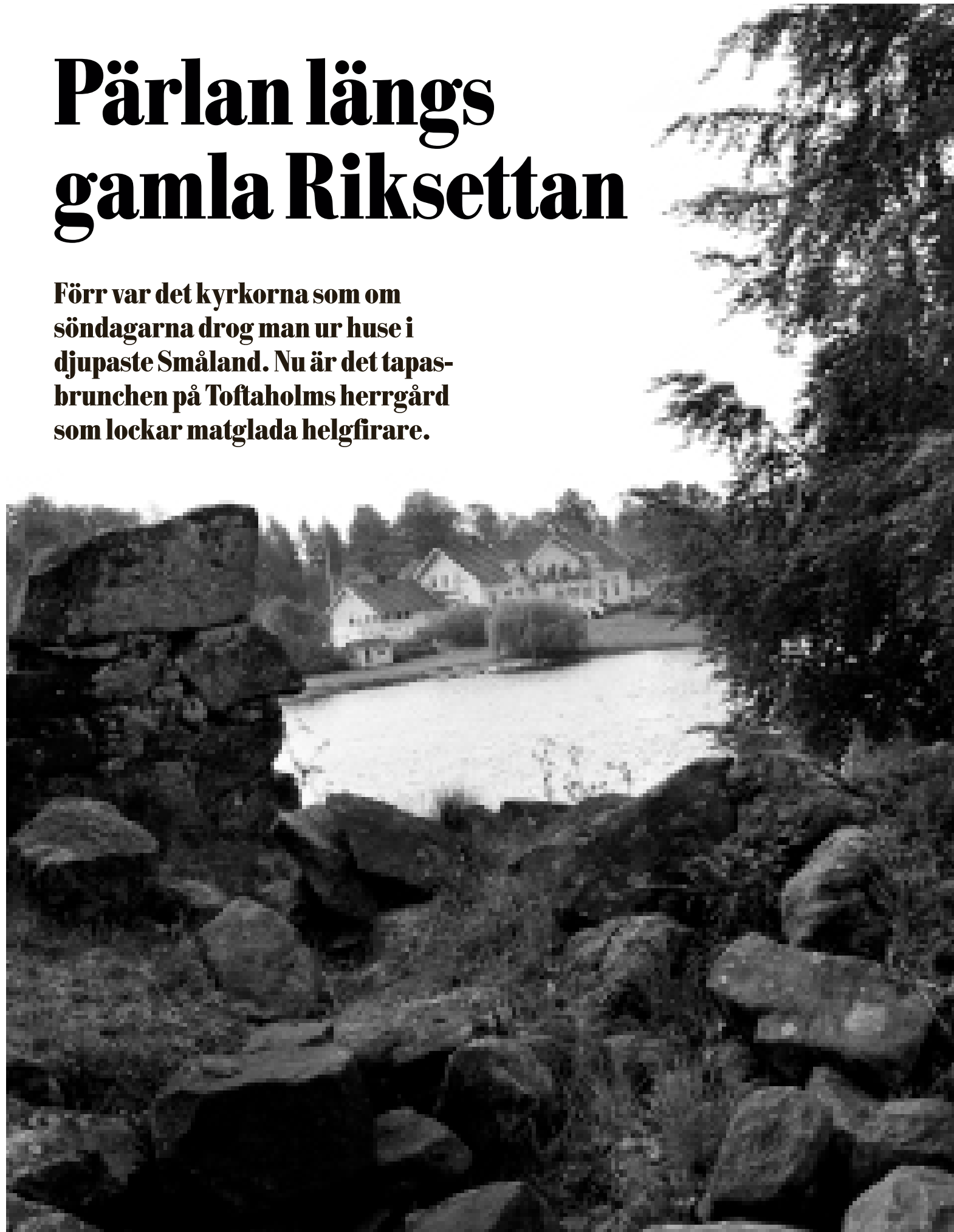

PärLAN längs gamla Riksettan

Förr var det kyrkorna som om söndagarna drog man ur huse i djupaste Småland. Nu är det tapas-brunchen på Toftaholms herrgård som lockar matglada helgfirare.

TEXT: MILENA BERGQUIST.
FOTO: PETER GUNNARS.

Ni har säkert sett skylten på motorvägen en bit söder om Värnamo: "Toftaholms Herrgård" står det med stora bokstäver. Slå av på takten nästa gång och sväng av. Den gamla gulmålade herrgården från slutet av 1800-talet ligger bara fem minuter bort och är definitivt värd en omväg.

Direkt efter avfarten hamnar du på gamla Riksettan och ett helt annat lugn infinner sig bland småländska hagar, stengärgårdar och skogar. Många av oss minns denna "livsfarliga" landsväg där köerna ofta ringlade sig milslånga genom små samhällen och efter långtradare.

Sedan motorvägen blev klar glömdes Riksettan bort och många hotell och vägkrogar, som klassiska Gyllene Rasten, gick ett sorgligt öde till mötes. Men nu håller Riksettan på att väckas till liv igen och bli en turistattraktion. Det är fyra småländska kommuner som bestämt sig för att på nytt markera vägen och locka nostalgiska besökare.

Detta mycket tack vare Toftaholms driftiga och färgstarka ägare Torbjörn och Agneta Colfach som drivit herrgården som hotell, konferens- och semesterparadis i 15 år.

Herrgården ligger vidunderligt vackert vid kanten av sjön Vidöstern och lockar besökare året om. Om sommaren kan man morgondoppa sig, fiska och ta sig en båttur, på höstarna lockar svampskogarna och om vintern njuts jul- och nyårsfirande. Champagneälskare kan få sitt lymmaté då hela helger ägnas åt dessa ädla drycker.

– Vi har många stamgäster som firar jul och nyår hos oss. Vi lägger ner mycket kärlek på vårt julbord och det är hemlagat och kvalitet i minsta detalj. Det ska vara lika vackert för den sista som den första gästen. På morgonen är det traditionell julbön för hela trakten på herrgården och på kvällen kommer tomten, berättar Torbjörn Colfach.

På Toftaholm hålls stora fester, bröllop och weekendpaketen är populära för kärlekspar i alla åldrar. Sedan flera år har restaurangen en toppplacering i White Guide och många tar sig tid att lämna motorvägsstressen för att äta en god lunch.

– Vi hade dock länge problem med söndagarna. Kanske hade vi tre, fyra gäster. Någon gammal farmor som bjöds på födelsedagslunch. Det var ju inte lönsamt. Agneta och jag tycker mycket om Spanien och en dag kom vi på att vi skulle ha en tapasbuffé och det har blivit en succé, berättar Torbjörn Colfach.

Visst kan det ibland dyka upp en och en annan liten Medelhavsdelikatess som Ibericoskinka, men oftast är Toftaholms tapas en ljuvlig förening av Sydeuropa och Småland. Allt görs i miniformat, som namnet förpliktar. Om vår och försommar kan det dyka upp primörer som sparris och fårskpotatis, nässelsoppa, en knaperstekt grissida från Domta gård, Absolut lingonsill och rabarberkompott med hemlagad vaniljsås.

Höst och vinter kan det bjudas carpaccio på oxrygg med krispad svartrot, miniraggmunk med knaperstekt fläsk, lammstek gremolata (italiensk mix av rivet citronskal, vitlök, persilja med mera) och jordärtskockssoppa.

– Vi väljer närproducerade råvaror så långt vi bara kan. Vi vill ju ha en levande byggd runt omkring, säger Torbjörn.

Naturligtvis är det maten som lockar folk till Toftaholm, men också den personliga och hemtrevliga känslan man möter redan när man kliver in

**GIVETVIS
LOCKAR DEN
GODA MATEN
- MEN ÄVEN
DEN HEMTREV-
LIGA KÄNSLAN.**

genom dörrarna till husets vitmålade glasveranda. Här finns sköna soffor och fåtöljer att vila i, en brasa sprakar i öppna spisen och på ett bord står kaffe och nybakade korintkakor.

I en hörna konfererar ett glatt gäng från en stor livsmedelskedja och i den andra sittgruppen vilar en affärskvinna som gjort en avstickare för att få en räkmacka, stor nog att räcka till två.

– Efter många år i inom turist- och hotellnäringsen hade jag och Agneta en gemensam dröm. Vi ville ha vårt

Toftaholm har en härligt klassisk atmosfär. Men det hindrar inte att man låtit sig influeras av av internationell matlagning. Söndagarnas tapasbuffé med småländska inslag har blivit en stor succé.

eget hotell och vi visste precis hur vi ville ha det. I fyra år letade vi innan vi hittade Toftaholm. Det var hotell redan då, men nu har vi förverkligat vår dröm. Det ska inte vara ett hotell som alla andra. Det ska kännas som ett stort hem på landet, berättar Torbjörn Colfach.

”Kom som en gäst och lämna som en vän”, lyder gårdens slogan och Torbjörn och Agneta gör allt för att detta inte bara ska låta som en klyscha.

– Vi har inrett alla rum själva. När ett rum ska göras om går vi in i det båda två och stannar tills vi är överens om hur det ska se ut. Det brukar ta ett tag, men bli riktigt fint i slutändan, berättar Torbjörn.

Några av rummen ligger i Toftaholms flyglar. Till historien hör att en hyrdes i två år av formgivaren Bruno Mathsson. Andra av gårdens mer berömda gäster är till exempel Selma Lagerlöf och Carl von Linné.

Om ett hotell ska kännas som ett hem, gäller det att ägarna är närvarande nästan jämt och det är paret Colfach. Med är också hunden Solo, en Münsterländer som vilar inne på kontoret. Agneta tar hand om ”hotellet”, den praktiska skötseln och driften av restaurangen. Hon är utbildad kock och vet hur en bearnaise ska slås. Torbjörn tar hand om PR och marknadsföring. Båda ser hela tiden till att gästerna trivs och att ingenting lämnas åt slumpen.

– Toftaholm har allt vi önskade. Det ligger nära motorvägen och bara en timme från Jönköping och två timmar till Köpenhamn. Det ligger i en gammal kulturbygd och har en fantastisk historia. Vår ambition är att återskapa den gamla herrgårdskulturen så långt det går, berättar Torbjörn.

Genom restaurangens spröjsade fönster ser man över till en närbelägen ö. Bland tallar och granar ligger ruinerna av Jöns Sköttas (adlades senare och tog namnet Stenbock) hem från slutet av 1300-talet.

Runt ön låg då något som liknade en vallgrav med en bro som kunde fällas upp när fienden nalkades. Idag förbinds ön med en fast bro och gästerna kan lugnt promenera över.

Dagens Toftaholm har varit en gård sedan 1500-talet, men brunnit flera gånger. I källaren syns dock fortfarande spår från 1500- och 1600-tal. 1660-1920 ägdes Toftaholm av familjen Bonde och mot slutet av 1800-talet var det ett av södra Sveriges största gods med mer än 80 torpare.

Historiens vingslag känns tydligt än i dag. Här finns nämligen spöken.

Speciellt berättas det om oäktingen Junker Mats som förälskade sig i herrgårdens dotter. Kärleken blev besvarad, men dottern giftes bort mot sin vilja varpå Junker Mats tog sitt liv. Han har svårt att lämna jordelivet på Toftaholm och lär ses lite då och då, speciellt av kvinnor.

– Han har mest syntts till i ett av rummen och jag säger inte vilket för då vill väl ingen bo där. Men å andra sidan säger damerna som sett honom att han varit mycket vänlig, säger Torbjörn Colfach. ■

JUNKER MATS SPÖKAR PÅ TOFTAOLM – MEN DET ÄR HEMLIGT PÅ VILKET RUM ...

Över den gamla Riksettan vilar ett lugn som är befriande efter några stressiga timmar på E4:an. Gör er själva tjänsten att svänga av och sänka tempot lite i sommar. Och varför inte kolla in Toftaholm?

TOFTAOLM ÄR VÄRT EN OMVÄG

Toftaholm ingår i kedjan Historic Hotels of Sweden där alla hotell, gårdar och kanalbåtar är i privat ägo.

Läs mer på: www.toftaholm.se och www.hhos.se

Riksettan sträcker sig från Helsingborg till söder om Stockholm. Den småländska biten går igenom de fyra kommunerna Markaryd, Ljungby, Värnamo och Vaggeryd. Se www.r1-riksettan.se